DOMSTOLENS KENDELSE (Første Afdeling)

8. juli 2004 *

I sag C-286/95 P-DEP

Imperial Chemical Industries plc (ICI) ved solicitor S. Berwick,

sagsøger,

mod

Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved J. Currall, som befuldmægtiget,

sagsøgt,

angående en påstand om fastsættelse af de sagsomkostninger, der kan kræves erstattet som følge af Domstolens dom af 6. april 2000 i sagen Kommissionen mod ICI (sag C-286/95 P, Sml. I, s. 2341),

* Processprog: engelsk.

har

DOMSTOLEN (Første Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, P. Jann (refererende dommer), og dommerne J.N. Cunha Rodrigues, N. Colneric, E. Juhász og E. Levits,

generaladvokat: C. Stix-Hackl
justitssekretær: R. Grass,

efter at have hørt generaladvokaten,

afsagt følgende

Kendelse

1 Ved stævning indleveret til Domstolens Justitskontor den 30. august 1995 indgav Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber i henhold til artikel 49 i EF-statutten for Domstolen appel til prøvelse af dom afsagt af De Europæiske Fællesskabers Ret i Første Instans den 29. juni 1995 i sagen ICI mod Kommissionen (sag T-37/91, Sml. II, s. 1901), hvorved Retten annullerede en beslutning truffet af Kommissionen over for Imperial Chemical Industries plc (herefter »ICI«) om en procedure i henhold til EØF-traktatens artikel 86 (EF-traktatens artikel 86, nu artikel 82 EF). Ved dom afsagt samme dag i sag T-36/91, ICI mod Kommissionen (Sml. II, s. 1847), annullerede Retten i øvrigt en beslutning truffet af Kommissionen over for ICI om en procedure i henhold til EØF-traktatens artikel 85 (EF-traktatens artikel 85, nu artikel 81 EF). Denne dom har ikke været genstand for appel.

2 Ved dom af 6. april 2000 i sag C-286/95 P, Kommissionen mod ICI (Sml. I, s. 2341), forkastede Domstolen den appel, der var indgivet til prøvelse af Rettens dom i sag T-37/91, og tilpligtede Kommissionen at betale sagens omkostninger for appelinstansen.

3 Eftersom der ikke er indgået nogen aftale mellem ICI og Kommissionen vedrørende de udgifter, der kan kræves erstattet, har ICI ved processkrift indleveret til Domstolens Justitskontor den 16. oktober 2003 anmodet denne om i henhold til procesreglementets artikel 74 at træffe afgørelse om sagens omkostninger.

Parternes argumenter

4 ICI har nedlagt påstand om, at de udgifter, der kan kræves erstattet vedrørende sagens behandling for Domstolen, fastsættes til 76 910 GBP (ca. 115 000 EUR). Beløbet fordeler sig som følger:

— Advokatsalærer og -udgifter i forbindelse med udfærdigelsen af processkrifter for Domstolen

— hovedansvarlige advokat	22 901 GBP
— assisterende advokat	12 459 GBP

— Advokatsalærer og -udgifter i forbindelse med forberedelsen af retsmødet ved Domstolen den 7. oktober 1999 og deltagelse heri

— hovedansvarlige advokat	25 226 GBP
— assisterende advokat	10 058 GBP

— Rejse- og opholdsudgifter i Bruxelles for den hovedansvarlige advokat og to interne rådgivere fra ICI, som deltog i advokatmøderne den 14. november 1995, den 13. marts 1996 og den 28. september 1999

2 010 GBP

— Rejse- og opholdsudgifter i Luxembourg for den hovedansvarlige advokat og den assisterende advokat samt for de to interne rådgivere fra ICI, som deltog i retsmødet ved Domstolen (1 873 GBP), samt leje af en mødesal (1 488,99 GBP), altså i alt

3 361,99 GBP

— Udgifter til valgt adresse udbetalt til et luxembourgsk advokatfirma

894 GBP

altså et samlet beløb på	76 909,99 GBP

5 ICI har til godtgørelse af disse beløb for Domstolen fremlagt to salærnotaer fra selskabets hovedansvarlige advokat, en salærnota af 17. juni 1996 på 23 625 GBP, og en anden salærnota af 13. januar 2000 på 26 023 GBP, samt tre salærnotaer fra

selskabets assisterende advokat, den første af 13. december 1995 på 9 781,25 GBP, den anden af 13. juni 1996 på 3 071,25 GBP og den tredje af 10. november 1999 på 10 375 GBP.

6 ICI har anført, at den pågældende sag havde en særdeles kompleks og teknisk karakter, og at de dokumenter, der blev fremlagt i sagen, var omfattende. Visse af de rejste retsspørgsmål var nye og yderst vanskelige, navnlig henset til, at der ikke forelå retspraksis på området for rabatter. Spørgsmålene om bl.a. dominerende stilling, misbrug og mellemstatslig handel krævede efterforskning og omfattende argumentation.

7 ICI har for så vidt angår brugen af to advokater anført, at den advokat, som havde repræsenteret selskabet i første instans, ikke længere havde mulighed for at repræsentere selskabet under appelsagen. Selskabet besluttede derfor at benytte den »junior counsel«, som havde assisteret denne advokat, og som havde et meget godt kendskab til sagens faktiske omstændigheder. Henset til sagens vigtighed og kompleksitet gjorde denne foranstaltning det muligt at lette opgaven for den hovedansvarlige advokat, der havde til opgave at repræsentere selskabet under appelsagen.

8 I øvrigt var sagens økonomiske betydning af afgørende vigtighed for ICI. Den bøde på 10 mio. ECU, der blev pålagt selskabet med den begrundelse, at det havde misbrugt en dominerende stilling, var nemlig på daværende tidspunkt en af de største bøder, der nogensinde var blevet pålagt af Kommissionen.

9 ICI har hvad angår rejseudgifterne og de udgifter, der blev afholdt i forbindelse med retsmødet ved Domstolen, anført, at tilstedeværelsen af to advokater og to interne rådgivere fra selskabet var nødvendig med henblik på gennemførelsen af de mundtlige indlæg. Navnlig gjorde sidstnævntes deltagelse det muligt væsentligt at reducere de salærer, der blev udbetalt til eksterne advokater.

10 Kommissionen har anført, at ICI's påstand om fastsættelse af de udgifter, der kan kræves erstattet, til 76 910 EUR, er uforholdsmæssig. Det samme er i øvrigt tilfældet for så vidt angår påstanden om et beløb på 203 340 GBP, som selskabet samtidigt fremlagde for Retten med hensyn til sagens behandling for første instans.

11 Kommissionen har foreslået Domstolen at fastsætte de udgifter, der i denne sag kan kræves erstattet, til 25 000 GBP.

12 Ifølge Kommissionen har størstedelen af de argumenter, der er fremført af ICI i denne sag, reelt relation til de to sager, der blev anlagt for Retten, og som omhandlede to forskellige beslutninger, idet den ene beslutning vedrørte en samordnet praksis og den anden misbrug af en dominerende stilling. Appellen vedrører imidlertid kun den anden beslutning, som blev annulleret af Retten alene med den begrundelse, at nævnte beslutning ikke var blevet stadfæstet i overensstemmelse med Kommissionens forretningsorden, og ikke af grunde, der havde sammenhæng med sagens realitet. Disse argumenter er således irrelevante.

13 Selv om sagen vedrørende samordnet praksis for Retten var karakteriseret ved sin komplekse karakter, var dette ikke tilfældet for så vidt angik såvel sagen vedrørende misbrug af en dominerende stilling som den appel, denne sag gav anledning til, som kun vedrørte spørgsmålet om manglende stadfæstelse af Kommissionens beslutning. En sammenligning af de respektive dommes længde, 83 sider i Samling af Afgørelser for så vidt angår Rettens to domme og 18 sider for så vidt angår Domstolens dom, er tilstrækkeligt til at godtgøre de respektive sagers forskellige betydning.

14 I øvrigt er spørgsmålet om stadfæstelse af Kommissionens beslutninger ikke nyt. Spørgsmålet blev drøftet i forbindelse med undersøgelsen af de såkaldte »PVC I-sager«, som gav anledning til Rettens dom af 27. februar 1992, forenede sager T-79/89, T-84/89, T-85/89, T-86/89, T-89/89, T-91/89, T-92/89, T-94/89, T-96/89,

T-98/89, T-102/89 og T-104/89, BASF m.fl. mod Kommissionen (Sml. II, s. 315), og til Domstolens dom af 15. juni 1994, sag C-137/92 P, Kommissionen mod BASF m.fl. (Sml. I, s. 2555). I det foreliggende tilfælde påberåbte Kommissionen sig i appellen kun to anbringender, nemlig vedrørende retsvirkningerne af den manglende stadfæstelse og vedrørende de betingelser, hvorunder Retten anvendte procesreglementets artikel 48, stk. 2, med henblik på at tillade ICI at fremføre anbringendet om manglende stadfæstelse for sent.

15 Desuden har Domstolen ikke selv anset sagen eller de fremførte argumenter for at give anledning til særlige vanskeligheder, eftersom den fastslog, at et af de to anbringender, som Kommissionen fremførte til støtte for appellen, måtte forkastes som åbenbart grundløst (dommen i sagen Kommissionen mod ICI, præmis 66). Følgelig har Domstolen fundet, at ICI ikke havde haft vanskeligheder ved at forsvare sig for denne.

Domstolens bemærkninger

16 I henhold til procesreglementets artikel 73, litra b), er udgifter, som kan kræves erstattet, »nødvendige udgifter, som parterne har afholdt med henblik på sagens behandling, især rejse- og opholdsudgifter og vederlag til befuldmægtigede, rådgivere eller advokater«.

17 Da der ikke i fællesskabsretten findes bestemmelser om fastsættelse af honorarer, er Domstolen frit stillet ved sin vurdering af de foreliggende oplysninger, idet den dog skal tage hensyn til sagens genstand og karakter, dens betydning efter fællesskabsretten og dens sværhedsgrad, såvel som til den arbejdsbyrde, som de pågældende befuldmægtigede og rådgivere har båret i forbindelse med sagen, samt til parternes

økonomiske interesse i sagen (jf. bl.a. kendelse af 30.11.1994, sag C-294/90 DEP, British Aerospace mod Kommissionen, Sml. 1, s. 5423, præmis 13, og af 17.2.2004, sag C-321/99 P-DEP, DAI/ARAP m.fl., ikke trykt i Samling af Afgørelser, præmis 16).

18 Størrelsen af de udgifter, der kan kræves erstattet, må vurderes ud fra disse kriterier.

19 Hvad angår parternes økonomiske interesse i sagen var denne uomtvisteligt af økonomisk betydning for ICI, henset til størrelsen af den bøde, Kommissionen havde pålagt selskabet som følge af anklagen om misbrug af en dominerende stilling.

20 For så vidt angår sagens genstand og karakter påpeges, at der var tale om en appelsag, der som følge af sin karakter er begrænset til retsspørgsmål og ikke har til formål at fastlægge de faktiske omstændigheder.

21 I det foreliggende tilfælde vedrørte de anbringender til støtte for appellen, som ICI var forpligtet til at besvare, to retsspørgsmål.

22 Det første vedrørte stadfæstelsen af de retsakter, der er omhandlet i artikel 12, stk. 1, i Kommissionens forretningsorden. Domstolen fastslog ved at basere sig på førnævnte dom i sagen Kommissionen mod BASF m.fl. i sin dom i sagen Kommissionen mod ICI, at stadfæstelsen udgør en væsentlig formforskrift som

omhandlet i artikel 230 EF, hvis overtrædelse kan give anledning til annullationssøgsmål. I øvrigt skal stadfæstelsen finde sted, inden den pågældende retsakt meddeles de berørte parter. Det andet spørgsmål, som var genstand for appellen, var spørgsmålet, om Retten af egen drift kan gøre gældende, at der ikke er sket stadfæstelse, hvilket Domstolen besvarede bekræftende.

23 Disse to klart afgrænsede spørgsmål har ganske vist betydning ud fra et fællesskabsretligt synspunkt. Imidlertid var det første spørgsmål allerede i hovedtræk blevet afgjort ved dommen i sagen Kommissionen mod BASF m.fl., og det andet spørgsmål var ikke karakteriseret ved at være specielt komplekst. Sagens sværhedsgrad var heller ikke ekstraordinær.

24 Hvad angår den arbejdsbyrde, som ICI's rådgivere har båret i forbindelse med appelsagen, må det lægges til grund, at sidstnævnte har udfærdiget to processkrifter vedrørende de førnævnte afgrænsede spørgsmål som svar på Kommissionens processkrifter. I øvrigt varede Domstolens retsmøde den 7. oktober 1999 ca. to timer. Den arbejdsbyrde, som nævnte rådgivere har båret, svarede således til arbejdsbyrden i en sag af et vist omfang, uden dog at være usædvanlig.

25 Under disse omstændigheder har de af ICI påberåbte advokatsalærer og -udgifter, der beløber sig til 70 644 GBP (22 901 GBP og 25 226 GBP for den hovedansvarlige advokat samt 12 459 GBP og 10 058 GBP for den assisterende advokat), ikke objektivt set været nødvendige med henblik på at sikre varetagelsen af dette selskabs interesser i forbindelse med appellen.

26 Hvad nærmere bestemt angår udgifterne i forbindelse med benyttelsen af yderligere en advokat bemærkes, at appelsagen var begrænset til to helt præcise retsspørgsmål, der ikke havde forbindelse med de faktiske omstændigheder, som Retten skulle

klarlægge. Disse omstændigheder havde i øvrigt større betydning i sagen vedrørende den overtrædelse, der vedrørte en samordnet praksis, end i sagen vedrørende misbrug af en dominerende stilling, der alene var genstand for appellen. Afholdelsen af udgifterne til den assisterende advokat med den begrundelse, at denne havde et særdeles godt kendskab til sagen i første instans og detaljerne omkring det faktiske hændelsesforløb, var således ikke nødvendig. Som følge heraf er det ikke berettiget at pålægge Kommissionen at afholde nævnte udgifter.

27 Under hensyn til alle disse omstændigheder og henset til de i denne kendelses præmis 17 opregnede kriterier bør størrelsen af de advokatsalærer og -udgifter, der kan kræves erstattet, fastsættes til 25 000 GBP.

28 Hvad angår det beløb på 2 010 GBP i rejse- og opholdsudgifter for de to advokater og to interne rådgivere, der blev afholdt med henblik på tilrettelæggelsen af tre møder i Bruxelles, har ICI ikke for Domstolen begrundet hverken karakteren af disse møder, nødvendigheden af disse møder med henblik på appelsagen, eller nødvendigheden af at afholde disse møder i Bruxelles. Det pågældende beløb kan således ikke tiltrædes.

29 For så vidt angår de rejse- og opholdsudgifter, der blev afholdt i anledning af retsmødet ved Domstolen, og som ICI har gjort gældende med hensyn til de to advokater og de to interne rådgivere, kan disse udgifter kun tiltrædes for så vidt angår en enkelt advokat, idet tilstedeværelsen af den anden advokat ikke var nødvendig af de samme grunde som dem, der er redegjort for i præmis 26 i denne kendelse, samt for så vidt angår en enkelt intern rådgiver, dvs. for så vidt angår et beløb på 936,50 GBP. Til dette beløb bør lægges udgifter til valgt adresse i Luxembourg, dvs. 894 GBP. Leje af en mødesal til et beløb på 1 488,99 GBP kan derimod ikke lægges til grund, idet denne udgift ikke har været nødvendig.

30 På baggrund af ovenstående betragtninger vil det være passende at fastsætte de udgifter, der kan kræves erstattet i sag C-286/95 P, til i alt 26 830,50 GBP.

På grundlag af disse præmisser

udtaler og bestemmer

DOMSTOLEN (Første Afdeling)

De samlede udgifter i sag C-286/95 P, som Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber bør erstatte Imperial Chemical Industries plc (ICI), fastsættes til 26 830,50 GBP.

Således bestemt i Luxembourg den 8. juli 2004.

R. Grass — Justitssekretær

P. Jann — Formand for Første Afdeling